

We Lwowie, dnia 11. marca 1907.

Aleg. 230

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zaciągnięcia pożyczki
23,600.000 koron przez gminę król. stoł. miasta Krakowa
za gwarancją kraju.

Wysoki Sejmie!

Dnia 9. marca 1907 otrzymał Wydział krajowy prośbę król. stoł. miasta **Kra-**
kowa o wyjednanie u Wysokiego Sejmu pozwolenia na zaciągnięcie za gwarancją kraju
pożyczki w wysokości 24 milionów koron przez emisję oprocentowanych po 4% obli-
gów komunalnych spłacalnych do 60 lat.

W myśl uchwały Rady miasta z 7. marca 1907, rzeczona pożyczka ma być
użyta:

- I. na roboty asanacyjne i inwestycje miejskie;
  - II. na konwersję wszystkich dotychczasowych pożyczek miejskich;
  - III. na koszta połączone ze zrealizowaniem pożyczki emisyjnej.
- I. Projektowane wydatki asanacyjne i inwestycyjne są następujące:

1. Zakupno i urządzenie gruntów pofortyfikacyjnych, oraz naby- cie kilku innych realności	2,100.000 K
2. Rozszerzenie elektrowni miejskiej	1,900.000 „
3. Rozszerzenie gazowni miejskiej	400.000 „
4. Zakupno młynów królewskich i młynówki Rudawy oraz ure- gulowanie Rudawy	300.000 „
5. Budowa bruków i uporządkowanie ulic	700 000 „
6. Utworzenie zakładu czyszczenia miasta i rozszerzenie stra- żnicy pożarnej	1,000.000 „
7. Uzupełnienie sieci kanałów miejskich	500.000 „
8. Budowa szpitala epidemicznego, zakładu dezynfekcyjnego, domu izolacyjnego i aresztów miejskich	400.000 „
9. Kupno gruntów we wschodniej części miasta	250.000 „
10. Budowa skrzydła gmachu magistratualnego	100.000 „
11. Budowa domów robotniczych	250.000 „
Razem	7,900.000 K

II. Do konwersyi przeznaczyla Rada miejska następujące pożyczki podług stanu z dniem 31. grudnia 1906:

1. Pożyczka 5 ^o / ₁₀₀ z r. 1886 austriackiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego na zakupno gazowni w kwocie 1,000.000 K. spłacalna w 50 latach	928.111 K 54 h
2. Pożyczka 4 ¹ / ₂ ^o / ₁₀₀ przez kraj gwarantowana z r. 1892 czeskiej kasy oszczędności w Pradze na inwestycje w kwocie 3.000.000 K spłacalna w 50 latach	2,711.818 » 68 »
3. Pożyczka 4 ¹ / ₂ ^o / ₁₀₀ z r. 1894 Kasy oszczędności miasta Krakowa na budowę teatru w kwocie 300.000 K, spłacalna w 51 latach	275.779 » 50 »
4. Pożyczka 4 ^o / ₁₀₀ przez kraj gwarantowana z r. 1900 Banku krajowego na budowę wodociągu w kwocie 3,600.000 K, spłacalna w 44 latach	3,395 366 » 76 »
5. Pożyczka 4 ¹ / ₂ ^o / ₁₀₀ z r. 1903 Kasy oszczędności m. Krakowa na kupno realności (muzeum Czapskich) w kwocie 176 000 K spłacalna w 51 latach	173 138 » 96 »
6. Pożyczka 4 ¹ / ₂ ^o / ₁₀₀ z r. 1904 Kasy oszczędności miasta Krakowa na kupno realności (dom Larysza) w kwocie 180.000 K spłacalna w 51 latach	177.780 „ 28 „
7. Reszta pożyczki hipotecznej 4 ¹ / ₄ ^o / ₁₀₀ Banku krajowego objęta w r. 1904 w kwocie 142.230 K, przy zakupie realności (domu Larysza) spłacalna w 31 latach	134.608 » 18 »
8. Pożyczka 4 ^o / ₁₀₀ z r. 1904 w kwocie 204.110 K zaciągnięta w miejskim funduszu emerytalnym na pokrycie niedoboru budżetowego z r. 1904, spłacalna w 4 rocznych ratach	102.054 » — »
9. Pożyczka 4 ¹ / ₄ ^o / ₁₀₀ z r. 1904 w sumie 8,100.000 K na spłatę długów i inwestycje miejskie zaciągnięta na 50 lat w centralnym Banku czeskich kas oszczędności w Pradze w kwocie 4,000.000 K, tudzież na 52 ¹ / ₂ lat w Kasie oszczędności miasta Krakowa w kwocie 4.100.000 K. Z pożyczki tej po straceniu części przeznaczonej na wydatki objęte już poz. 2. i 3. działu I. wydatków na inwestycje a to:	
na rozszerzenie elektrowni	834.700 K — h.
na rozszerzenie gazowni	299.333 » 33 »
razem sumy	1,134.033 K 33 h.
która wprost na umorzenie pożyczki 8,100.000 K miałyby być użytą, pozostanie do konwersyi reszta	6,926.760 » 01 »
Ogólna suma długów	14,825.417 K 91 h.

III. Na różnicę kursu emisyjnego, kosztu konfekcyi obligów, wydatki administracyjne, ewentualnie na rezerwę przeznaczyla Rada miejska:

a) przy pożyczce dla gazowni miejskiej (400.000 K na rozszerzenie gazowni i spłata pożyczki na zakupno gazowni 928.111 K 54 h.)	75 436 K — h.
b) przy pożyczce dla elektrowni (1,900.000 K)	107.563 » — »
c) przy pożyczce dla reszty inwestycyj i konwersyi	1,091.583 . 09 »
Razem	1,274.582 K 09 h.

Z e s t a w i e n i e :

I. Inwestycje	7,900.000 K — h.
II. Konwersya	14,825.417 „ 91 »
III. Koszta zaciągnięcia pożyczki i rezerwa	1,274.582 » 09 »
Wysokość pożyczki	24,000.000 K — h.

Potrzebę wydatków inwestycyjnych objętych działem I. uzasadniła gmina miasta Krakowa w sposób następujący:

Grunta pofortyfikacyjne.

Ustawą z dnia 15 stycznia 1902 L. 19 Dz. u. p. upoważniono c. k. Rząd do sprzedaży gruntów z pod zachodniej i północno-zachodniej części Noyau twierdzy krakowskiej, a to wobec postanowionego przesunięcia dalej od miasta powyższej części linii fortecznej.

Grunta rzeczone, obejmują razem znaczny, gdyż przeszło 100 morgów, czyli 160.000 sąż. kwadr. wynoszący kompleks, z którego przestrzeń około 150.000 sąż. kwadr. stanowi jednolity pas gruntów, tuż na granicy miasta położony i ciągnący się od Wisły przy Półwsiu zwierzynieckim aż do ulicy Długiej. Grunta te, w przeważnej części nawodnione, stanowią dziś zbiorniki licznych kałuży i bagnisk, zatruwających wyziewami przyległe i w zupełności już zabudowane okolice miasta, — tak, że jak najspieszniejsze ich nabycie, a następnie osuszenie i uregulowanie wskazanem jest bezwarunkowo choćby tylko z publicznych względów sanitarnych.

Za koniecznością nabycia tych gruntów i to przez gminę miasta Krakowa przemawia nadto wzgląd na tę okoliczność, że z jednej strony c. i k. Administracja wojskowa od poprzedniego sprzedania omawianych gruntów uczyniła zależne przysunięcie linii fortecznej dalej od miasta, że zatem przez zakupno tychże gruntów przyspieszy się rzeczone przesunięcie linii fortecznej i tem samym zwolnienie od obowiązku składania rewersów demolacyjnych nowych przestrzeni budowlanych dla miasta, w obrębie obecnej linii fortecznej prawie zupełnie już zabudowanego, z drugiej zaś strony należyte i wymogom większego miasta odpowiadające osuszenie, uregulowanie, oraz zabudowanie gruntów z pod Noyau i co zatem idzie, skuteczne uzdrowotnienie odnośnej okolicy, może być osiągnięte jedynie w tym razie, jeżeli grunta te przejdą na własność Gminy miasta Krakowa, ile że leżą one przeszło w 2/3 częściach w sąsiednich gminach podmiejskich i wobec tego Gmina miasta, nie będąc ich właścicielką, nie miałaby na ich regulację i parcelację dostatecznego wpływu.

Po kilkuletnich pertraktacjach c. k. Rząd zgodził się na sprzedaż gminie powyższych gruntów za cenę ryczałtową 1,000.000 koron, oraz za przejściem przez Gminę kilku świadczeń ubocznych pociągających za sobą wydatek do kwoty 100.500 K.

Przy tych warunkach transakcyja ta uważaną być musi za korzystną dla Gminy, gdyż cena kupna 1 sąż. kwadr. gruntu dobrze położonego wynosi zaledwie około 7 koron, a więc zaledwie 1/4 do 1/5 wartości przyległych gruntów budowlanych, położonych po wewnętrznej stronie wału fortecznego.

Wobec tego — pominąwszy już znaczne korzyści, wynikające dla miasta z uporządkowania i osuszenia omawianych gruntów pod względem sanitarnym — nie może ulegać kwestyi, że Gmina w drodze parcelacyi tych gruntów uzyska fundusz, z którego będzie mogła zamortyzować i oprocentować zaciągniętą z powodu tej transakcyi pożyczkę na zakupno i uporządkowanie gruntów, ale nadto uzyska jeszcze pewne źródło dochodu.

Sumę potrzebną na uporządkowanie, osuszenie i uregulowanie kupionych gruntów o tyle, aby można przystąpić do parcelacyi i sprzedaży, obliczono na 500.000 K. i ta suma, obok ceny kupna z świadczeniami ubocznymi, czyli razem kwota 1,600.500 K pokrytą być musi w drodze pożyczki.

Dalsze koszta uporządkowania gruntów (około drugich 500.000 koron) znajdują pokrycie z funduszków uzyskanych ze sprzedaży parcel.

Po wygotowaniu dotyczącego kontraktu kupna-sprzedaży i podpisaniu takowego sprawa przedłożoną zostanie Wydziałowi krajowemu celem udzielenia wymaganego statutem miejskim zezwolenia na dokonanie tej transakcyi.

Inne grunta.

1. Po nabyciu gruntów pofortyfikacyjnych zwolnione zostaną od rewersów demolacyjnych błonia miejskie, wynoszące w jednym kompleksie kilkadziesiąt morgów powierzchni, oddzielonej dziś od miasta tylko pasem rzeczonych gruntów pofortyfikacyjnych. Z tą chwilą wypadnie Gminie przystąpić do koniecznego osuszenia błoni w celu należytego wyzyskania ich na różne cele publiczne i prywatne gminy przyczem w każdym razie zmuszoną będzie Gmina zakupić kilka sąsiadujących z błoniami i w nie klimem się wrzynających realności, na który to cel potrzebną będzie kwota około 200.000 K.

2. Po zakupieniu gruntów pofortyfikacyjnych wypadnie dla należytego połączenia komunikacyjnego znacznej części tych gruntów z miastem, a temsamem dla podniesienia ich wartości, wykonać przedłużenie ulicy Krupniczej od ulicy Garncarskiej do Żabiej i dalej poza dzisiejszym wałem fortyfikacyjnym przez wspomniane grunta pofortyfikacyjne.

Przewidując to otwarcie ulicy, zakupiła gmina miasta Krakowa w sierpniu 1906 r. potrzebną na ten cel realność lwh. 793 Dz. IV., w obszarze 758 sąż. kwadr. za cenę 53.060 K., a nadto dla otwarcia powyższej komunikacji koniecznym jest nabycie jeszcze drugiej realności lk. 135 Dz. IV., na który to cel potrzebną będzie suma około 96.000 K.

Przez zakupno powyższych dwóch realności nietylko umożliwi się otwarcie nowej ważnej i pod względem ekonomicznym korzystnej dla gminy arterii komunikacyjnej, ale nadto grunta, pozostałe z tych realności po przeprowadzeniu ulicy, przyłączone do dwóch sąsiednich realności miejskich, przyczynią się do znacznego podwyższenia wartości tych ostatnich realności miejskich.

Łączny kredyt potrzebny na zakupno powyższych dwóch realności, wyniesie około 150.000 K. i musi być również pokryty w drodze pożyczki.

3. Projektowane przyłączenie Dębnik do miasta Krakowa oraz potrzeba zabezpieczenia sobie w tej gminie na różne cele gminie większego, korzystnie położonego a niezbyt drogiego kompleksu gruntów, skłoniło zarząd miasta do przedłożenia wniosku o zakupno od Idy hr. Lasockiej kompleksu gruntów, położonych między Wisłą a torem kolei obwodowej, na przedłużenie wylotu ulicy Dietlowskiej, po drugiej stronie Wisły. Grunta te nabyte być powinny także z tego względu, by zabezpieczyć sobie w przyszłości możliwość przedłużenia ul. Dietlowskiej na prawym brzegu Wisły.

Cena kupna tych gruntów w obszarze łącznym 10.050 sążni kwadr. wynosi 104.000 K., czyli niespełna okrągło po 11 K. za 1 sążeń kwadr., jest więc ze względu na swe połączenie i na obecne ceny gruntów budowlanych w Dębnikach, które dochodzą kwoty od 20 do 30 K., a nawet i wyżej za 1 sąż. kwadr. — bardzo przystępną a znaczący jeszcze należy, że projektowana regulacja Wisły, bez względu na sposób jej prowadzenia, oddziaływać musi korzystnie na wartość i znaczenie budowlane powyższego kompleksu gruntowego.

Kwota, na zakupno tego kompleksu potrzebna, również w drodze pożyczki używaną być może.

Na tej zasadzie Rada miasta uchwałą z dnia 15. listopada 1906 postanowiła zakupić grunta wyżej pod a) i b) wymienione, i udzieliła na ten cel oraz na regulację gruntów pofortyfikacyjnych kredyt w łącznej kwocie 2,100.000 K., z tem, że na pokrycie powyższego wydatku ma być zaciągnięta nowa pożyczka.

Zarazem postanowiła Rada miasta, że dochody z rozsprzedaży wszystkich pod a) b) wymienionych gruntów wpływać mają do osobnego funduszu, odrębnie od innych funduszy miejskich administrowanego, oraz, że aż do zupełnego umorzenia zaciągniętej z powodu zakupna tych gruntów pożyczki 2,100.000 K., użyte będą dochody z rozsprzedaży powyższych gruntów wyłącznie tylko na oprocentowanie i amortyzacją tej pożyczki, tudzież na inwestycje połączone z regulacją i parcelacją powyższych gruntów.

Elektrownia i gazownia miejska.

Z pożyczki konwersyjno-inwestycyjnej 8,100.000 K. zaciągniętej z r. 1904 przeznaczono na budowę i rozszerzenie elektrowni 834.700 K., a na spłatę pożyczek gazowni miejskiej, tudzież na inwestycje tego zakładu (budowa domu dla urzędników i fabryka gazu wodnego) kwoty 299.333 K., czyli razem na cele obu rzeczonych zakładów 1,134.033 K.

Uchwałami z dnia 6. grudnia 1906 postanowiła Rada miasta zaciągnąć:

1. na budowę i rozszerzenie elektrowni nową osobną pożyczką w takiej wysokości, by z niej można uzyskać w gotówce 1,900.000 koron.

2. na inwestycje i terytoryalne rozszerzenie gazowni miejskiej, również nową odrębną pożyczką w kwocie 400.000 K., — i to odnośnie do obu powyższych pożyczek z tym dodatkiem, że kwoty 834.700 K., względnie 299.333 K., które przeznaczono z funduszu pożyczki konwersyjno-inwestycyjnej 8,100.000 K. na cele gazowni i elektrowni miejskiej, pozostać mają w funduszu inwestycyjnym rzeczony co dopiero pożyczki inwestycyjnej jako rezerwa na inne inwestycje gminne, której użycie zależy ma od specjalnej uchwały Rady miejskiej i zezwolenia Wydziału krajowego. Późniejszą uchwałą z 7. marca 1907 przeznaczyła Rada miejska obie powyższe kwoty w łącznej sumie 1,134.033 K. 33 h. na spłatę pożyczki 8,100.000 koron.

Powołując się bliżej co do motywów powyższych uchwał Rady miejskiej na sprawozdania doszyte do tych uchwał, nadmienia się tu tylko, że podwyższenie pożyczek pierwotnych na elektrownię z 834.700 K. do 1,900.000 K. i na gazownię z 299.333 K. na 400.000 K. spowodowane zostało potrzebami rosnącymi w miarę ciągłego rozwoju tych zakładów, a wyłącznie pożyczek na elektrownię i gazownię z pożyczki konwersyjno-inwestycyjnej z roku 1904, zaciągniętej także na inne różne cele gminne, i zaciągnięcie dwóch odrębnych nowych pożyczek specjalnie na cele elektrowni, względnie gazowni, wskazane jest ze względów podatkowych.

Wykupno młynów i młynówki Rudawy.

Na podstawie uchwały Rady miasta z 19. lipca 1906 nabyła gmina miasta Krakowa:

a) kontraktem z dnia 9. sierpnia 1906 od Wincentego Schindlera realność pod lk. 98. Dz. IV., stanowiącą »Górne młyny królewskie«, wraz z siłą wodną młynówki Rudawy za cenę 130.000 koron.

b) kontraktem z dnia 10. sierpnia 1906 od dr. Maurycego Schönberga przysługującą im jako właścicielom dolnych młynów królewskich. siłą wodną młynówki Rudawy za cenę 90.000 K.

Zacytowaną wyżej uchwałą postanowiła zarazem Rada miasta uregulowanie młynówki Rudawy, płynącej przez dwie gęsto zaludnione dzielnice miasta, przez wpuszczenie jej wody do kanałów miejskich, celem dalszego odprowadzenia i ewentualnego przepłukiwania tychże kanałów kosztem 40.000 K., — oraz zaciągnięcie na pokrycie ceny kupna obiektów pod a) i b) wymienionych, tudzież na uregulowanie młynówki, nowej pożyczki 300.000 K.

Do zakupu młynów i siły wodnej młynówki celem uregulowania tej wody skłoniły Radę miasta bardzo ważne względy sanitarne.

Wody młynówki powodują bowiem znaczne zawilgocenie sąsiednich realności w mieście, wskutek czego położone nad nią dzielnice są nawiedzane silną malaryą.

Nadto młynówka, płynąca dziś korytem otwartym wśród obustronnie leżących zabudowanych realności, bywa z tychże realności zanieczyszczaną, czemu mimo czynności Magistratu zapobiedz nie można. Stąd tworzy ona ciągle rozsądnik wyziewów niebezpiecznych pod względem zdrowotnym, zwłaszcza w czasie powtarzających się corocznie wyrazisk.

Tym wszystkim szkodliwym wpływom można zaradzić skutecznie jedynie tylko przez przykrycie koryta młynówki, w którym to celu siła wodna wykupioną być musiała.

Uregulowanie młynówki przedstawia nadto tę korzyść, że umożliwia użycie wody młynówki do przepłukiwania kanałów miejskich co pod względem zdrowotnym jest bardzo wielkiej wagi.

Zakupno młynów górnych oraz siły wodnej młynówki przedstawia się również pod względem ekonomicznym korzystnie, gdyż licząc 1 sąż. kwadr. gruntu zabudowanego realności górnych młynów (237 sąż. kwadr.) tylko po 200 K., co ze względu na centralne położenie tego gruntu jest ceną umiarkowaną, a 1 sąż. kwadr. gruntu koryta młynówki (2.000 sąż. kwadr.) tylko po 80 K., za zakupioną realność młyna górnego oraz za grunta uzyskane przez zasypianie młynówki otrzymać będzie można przeszło 200 000 koron.

Nadto po zasypaniu młynówki odpadnie potrzeba dalszego utrzymywania mostów no młynówce, skąd powstanie dla gminy oszczędność, odpowiadająca kapitałowi 13.000 K. (licząc dotychczasowy przeciętny wydatek roczny na mosty w sumie 650 K. skapitalizowany na 5%) a wreszcie w razie zasypiania młynówki uzyska gmina oszczędność także i przez to, że przy zasypanej młynówce będzie można budować w ulicy Retoryka od ul. Garncarskiej do Wisły kanał, który tam musi być wykonany, o znacznie mniejszym profilu, aniżeli musiałoby to nastąpić, gdyby młynówki nie uregulowano.

Oszczędność tę, ze względu na znaczną długość kanału (600 m. b), obliczyło Budownictwo miejskie na 36.000 K.

B r u k i.

W pożyczce konwersyjno-inwestycyjnej z r. 1904 przewidziano obok sumy 115.000 K. na pokrycie wydatków na bruki, w chwili zaciągnięcia pożyczki już wykonane, sumę 500.000 K. na projektowane, uporządkowanie placów i ulic, oraz na budowę zakładu czyszczenia miasta. Przeważną część tej ostatniej sumy wydano już dotąd na podstawie specjalnych uchwał, Rady miejskiej oraz zezwoleń Wydziału krajowego, głównie na zakupno różnych realności i gruntów w celu regulacji ulic i placów, a ponieważ Gminę czekają jeszcze dalsze konieczne wydatki na zakupno gruntów w celach regulacyjnych, przeto resztę tej sumy wypada zachować na cel powyższy i chyba tylko bardzo drobną kwotę możliwem by było obrócić z niej na brukowanie ulic i placów.

Tymczasem stan ulic i dróg w mieście jest tego rodzaju, że jak wskazuje przez Budownictwo miejskie zestawiony program robót drogowych, potrzebnych w celu uporządkowania ulic i placów publicznych, koszt tychże robót wynosi sumę łączną 4.000.000 koron.

Celem częściowego i stopniowego wprowadzenia w życie tego programu uchwałą z dnia 19. lipca 1906 przyzwoliła Rada miasta kredyt zaliczkowy 200.000 K. który następnie uchwałą z 7. marca 1907 zwiększyła do 700.000 K, na definitywne pokrycie którego również uciec się musi gmina do nowej pożyczki.

Czyszczenie miasta i rozszerzenie strażnicy pożarnej.

Uchwałą z dnia 19. listopada 1906 zatwierdziła Rada miasta projekt organizacji zakładu czyszczenia miasta, który obejmuje przeistoczenie dzisiejszej strażnicy pożarnej na dom administracyjny zakładu czyszczenia miasta, wykonanie różnych budynków, potrzebnych dla tegoż zakładu, oraz budowę nowej strażnicy pożarnej, wszystko kosztem 1.000.000 K.

Zarazem postanowiła Rada miasta, że na pokrycie powyższego wydatku 1.000.000 K należy zaciągnąć nową pożyczkę i że suma 150.000 K, która przeznaczoną jest z pożyczki 8.100.000 K konwersyjno-inwestycyjnej z r. 1904 na rozszerzenie strażnicy

pożarnej, ma być przeniesioną do ogólnej rezerwy wspomnianej co dopiero pożyczki konwersyjno-inwestycyjnej (na inne cele gminne).

Na rachunek postanowionej omawianą uchwałą Rady miasta nowej pożyczki 1,000.000 K musiano mieć bezzwłocznie do dyspozycji kwotę 400.000 K, a to w celu zakupu realności potrzebnych pod rozszerzenie strażnicy i zakład czyszczenia miasta, oraz na wykonanie w r. 1906 budowli koniecznych dla wprowadzenia w życie z dniem 1. stycznia 1907 wywozu zmiotków i popiołu z realności prywatnych w zarządzie gminy.

Na pokrycie tej sumy postanowiono użyć zaliczkowo z pożyczki konwersyjno-inwestycyjnej wspomnianą wyżej kwotę 150.000 koron, przeznaczoną na rozszerzenie strażnicy pożarnej, oraz kwotę 250.000 koron z kredytu 700.000 K, przeznaczoną z powyższej pożyczki konwersyjno-inwestycyjnej na budowę chłodni i rozszerzenie rzeźni miejskiej, a to z tem zastrzeżeniem, że powyższe sumy, w łącznej kwocie 400.000 K, zrefundowane zostaną funduszowi pożyczki konwersyjno-inwestycyjnej z nowej pożyczki 1,000.000 K zaciągniętej się mającej na zakład czyszczenia miasta. Odnośną uchwałą Rady miasta zatwierdził Wydział krajowy reskryptem z dnia 11. grudnia 1906 L. W. 121395/06.

Uzupełnienie sieci kanałowej.

Według załączonego wykazu przybliżonych kosztów na budowę kanałowe, potrzebne dla uzupełnienia kanalizacji miasta, koszty te wynoszą 1,585 536 K, a właściwie po potrąceniu objętej tym wykazem sumy 876.960 K na wykonanie kolektora zbrzeźnego wzdłuż Wisły, który ma być wybudowany kosztem c. k. Rządu sumę 708.576 K.

Na to posiada Gmina do dyspozycji tylko kwotę 150.000 K, przeznaczoną z funduszu pożyczki konwersyjno-inwestycyjnej z r. 1904 na rozszerzenie sieci kanałowej.

Ponieważ zupełne wykończenie kanalizacji miasta leży w interesie publicznego zdrowia i — o ile to tylko ze względu na siły finansowe Gminy jest to możliwe — winno być jak najszybciej przeprowadzone, przeto, zaciągając na tak korzystnych warunkach nową, znaczniejszą pożyczkę, należy koniecznie w drodze tej pożyczki uzyskać na cel powyższy fundusz nowy, który z uwagi na faktyczne i tylko najnagłejsze zapotrzebowanie wynosić musi co najmniej 500.000 K, licząc już w tem kwotę około 160.000 K potrzebną jeszcze Gminie na koszt budowy kolektora wschodniego i zachodniego, do której się Gmina zobowiązała umową, zawartą z Wysokim Wydziałem krajowym z okazji ewakuacji Wawelu, oraz sumę 120.000 K na budowę nowych ustępów publicznych, których konieczną potrzebę tak w pełnej Radzie miasta, jak i w jej komisjach, już niejednokrotnie uznano.

Budowa szpitala epidemicznego, domu izolacyjnego, zakładu desinfekcyjnego i aresztów miejskich.

Gmina miasta nie ma dotąd własnego odpowiedniego budynku na szpital epidemiczny, oraz na dom izolacyjny dla tłumienia chorób zakaźnych, lecz pierwszy z tych zakładów mieści się w szpitalu Braci Miłosierdzia, gdzie Gmina wynajmuje kilka ubikacji za czynszem 2.000 K rocznie, drugi urządzony jest prowizorycznie w jednym z opuszczonych baraków szkolnych.

Obecne pomieszczenie rzeczonych zakładów jest nieodpowiednie, a c. k. Namiestnictwo wzywa Gminę już od dłuższego czasu o wybudowanie na ten cel należycie urządzonych i wymogom higieny odpowiadających budynków. — Ponadto szybkie wykonanie powyższych budowli leży w interesie publicznego zdrowia.

Również Gmina nie posiada dotąd własnych ubikacji na areszta miejskie, lecz wynajmuje je w realności prywatnej, na cele odnośne zupełnie nieodpowiedniej, za czynszem 4.000 K rocznie.

Wobec tego należy przystąpić do budowy aresztów gminnych tem więcej, że najem dalszy realności, służącej na pomieszczenie aresztów, wypowiedziano gminie z dniem 31. grudnia 1907 r. i że koszt na ten cel wyłożony będzie mógł być amortyzowany czynszem płaconym obecnie za najem aresztów.

Kwota potrzebna na wszystkie wymienione powyżej budowle, wraz z urządzeniem przy szpitalu epidemicznym i domu izolacyjnym odpowiedniego zakładu desinfekcyjnego wynosi 400.000 K.

Kupno gruntów we wschodniej części miasta.

W tej części miasta nie posiada Gmina żadnych gruntów, któreby mogły być użyte na utworzenie nowych placów publicznych i pod publiczne budowle gminne, jak szkoły itp.

Ponieważ rozwój miasta skierowany jest właśnie w kierunku wschodnim i wobec tego gmina przyjdzie niezawodnie w niedługim czasie w to położenie, że będzie tam potrzebować gruntów na cele publiczne, przeto wypada już obecnie obejrzeć się za nabyciem we wschodniej części miasta odpowiednich przestrzeni gruntowych.

Kwotę na powyższy cel potrzebną przyjęć wypada co najmniej na 250.000 K.

Budowa domów robotniczych.

W pożyczce 8,100.000 K konwersyjno-inwestycyjnej z r. 1904 przewidziano na budowę domów robotniczych kwotę 150.000 K.

Potrzebę przystąpienia przez Gminę do budowy takich domów i korzyści, stąd płynące, wykazano w sprawozdaniu Prezydenta m. z dnia 4. listopada 1904 L. 105395/04, wystosowanem do Wydziału krajowego w sprawie udzielenia zezwolenia na zaciągnięcie przez Gminę pożyczki konwersyjno-inwestycyjnej.

Ponieważ okazało się, że suma 150.000 K na wdrożenie jakiegokolwiek wydatniejszej akcji w sprawie budowy domów robotniczych jest za małą, przeto tak Rada miasta niejednokrotnie, jak i Komisya budżetowa tejże Rady, przy obradach nad projektem budżetu miejskiego za r. 1907, uznały, że kwotę tę należy podwyższyć przynajmniej do sumy 400.000 K.

W ten sposób do programu nowej pożyczki należałoby wstawić w powyższym celu jeszcze kwotę 250.000 K.

Budowa skrzydła Magistratu.

Na budowę powyższą, która ze względu na potrzebę odpowiedniego pomieszczenia biur Magistratu i urzędów miejskich jest konieczną i pilną i dlatego została już rozpoczęta, posiada gmina w pożyczce konwersyjno-inwestycyjnej w r. 1904 kwotę 100.000 K. (przeznaczoną na inwestycje w gmachu Magistratu i przebudowę oficyn); tymczasem kosztorys tej budowy, przez Radę miasta zatwierdzony, wynosi 200.000 K.

Wobec tego na kosztą powyższej budowy wypada uzyskać w drodze nowej pożyczki kwotę 100.000 K.

Opierając się na powyższych motywach przytoczonych przez gminę miasta Krakowa, Wydział krajowy uznaje wymienione w dziale I. inwestycje za pożyteczne i potrzebne, przedstawia zatem Wysokiemu Sejmowi wniosek przyzwolenia gminie miasta Krakowa na zaciągnięcie w tym celu pożyczki emisyjnej. Zarazem jednak przez zmięszczenie stosownych postanowień w projekcie ustawy pragnie Wydział krajowy zapobiedz możliwości przenoszenia kredytów i użycia waluty pożyczki na inne wydatki i zastrzega sobie prawo najściślejszego sprawdzenia potrzeby każdego wydatku przed emisją dotyczącej części obligów a ewentualnie także możność częściowego ograniczenia emisji.

Uznając dalej w zasadzie korzyści i dogodności, jakie gmina Kraków z unifikacji swoich długów mogłaby odnieść, Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyzwolenie na konwersję wymienionych w dziale II. pożyczek, z wyłączeniem jednak pożyczki (poz 3) 300.000 K na budowę teatru i pożyczki (poz 8) 204.110 K na pokrycie niedoboru budżetowego zaciągniętej, na umorzenie bowiem pierwszej pożyczki opłaca na zasadzie uchwał Wysokiego Sejmu raty amortyzacyjne fundusz krajowy, druga zaś ma zupełne pokrycie w dochodach miasta z rat subwencji rządowej przyznanej gminie za zniesioną kontumacyę bydła. Przez wyłączenie tych dwóch pożyczek zmniejsza się suma skonwertować się mających długów o 377.833 K 50 h., wynosić więc będzie 14,447.584 K 41 h.

Na konwersję tę raczy wysoki Sejm przyzwolić a zarazem uchwalić dotyczące postanowienie projektu ustawy, mocą którego na wypadek, gdyby wskutek uchwały Rady miejskiej lub uchwały Wydziału krajowego konwersya którejkolwiek pożyczki miejskiej zaniechaną została, przeznaczona na to kwota ma być z ogólnej sumy pożyczki potrąconą. Zachodzi bowiem potrzeba ściślejszego zbadania, czy konwersya każdej z projektowanej do konwersyi pożyczek przyniesie spodziewaną korzyść, czego już obecnie wobec nagłości całej niniejszej sprawy nie można dokonać.

Zamieszczona w dziale III. kwota 1,274.282 K 09 h na pokrycie kosztów połączonych z emisją obligów uległa zmniejszeniu z powodu wyłączenia z konwersyi pożyczek na sumę 377.833 K 50 h. i z powodu redukcji z tej przyczyny ogólnej sumy pożyczki do 23,600.000 Wydatek więc w dziale III. wynosić będzie 1,252.415 K 59 h., gdy się zaś porówna z tego rodzaju wydatkiem przyzwołonym w ustawach co do pożyczek emisyjnych miasta Lwowa z dnia 7. lutego 1895 Nr. 16 dz. u. kr. i z dnia 11. lipca 1900 Nr. 68 dz. u. kr. wynoszącym przy pożyczce 20 milionowej 1,270.630 K, zaś przy pożyczce 6 $\frac{1}{2}$ milionowej 844.494 K, okazuje się, że proponowany obecnie wydatek jest normalnym.

Roczne raty amortyzacyjne od pożyczki 23,600.000 K wynosić będą około 4·5796% pożyczki tj. 1,080.786 K i podług obliczeń Magistratu znajdują pokrycie w dotychczasowych wydatkach na spłatę pożyczek do konwersyi przeznaczonych, w oszczędnościach budżetowych, w oszczędności wydatków na najem lokalów dla aresztów miejskich, na szpital epidemiczny i pomieszczenie biur Magistratu, wreszcie w dochodach z rozparcelowania zakupić się mających gruntów pofortyfikacyjnych, oraz z zysków gazowni i elektrowni, rozwijających się pomyślnie i stale.

Gdy przyznanie gwarancji kraju, a następnie przyznanie na tej podstawie ze strony c. k. Rządu charakteru pupilarnego bezpieczeństwa dla obligów komunalnych miasta Krakowa jest koniecznym warunkiem powodzenia zamierzonej operacji finansowej, przedstawia Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi zarazem wniosek na udzielenie prośbnej poręki kraju. W tym względzie Wydział krajowy zauważa, że skonwertować się mające dwie pożyczki miasta Krakowa (poz. 2 i 4), których stan obecny wynosi 6,107.185 K 44 h. są już przez kraj poręczone ustawami z dnia 20. maja 1892 Nr. 18. dz. u. kr. i z dnia 12. września 1898 Nr. 85. dz. u. kr. Wspomniane zaś wyżej pożyczki emisyjne miasta Lwowa w łącznej wysokości 26,500.000 koron przysły do skutku przy poręce kraju udzielonej ustawami z dnia 12. lipca 1895 Nr. 56. dz. u. kr. i z dnia 11. lipca 1900 Nr. 68. dz. u. kr. Gdy zaś zarówno wykonane przy pomocy skonwertować się mających pożyczek dawniejszych jak i zamierzone obecnie dalszą pożyczką inwestycje niewątpliwie zwiększyły i zwiększą majątek gminy miasta Krakowa, a siła podatkowa gminy, wcale nie jest przeciążoną, skoro dodatki gminne na pokrycie potrzeb ściśle gminnych wynoszą z reguły 10% podatków bezpośrednich, przypisanych w sumie około 2,300.000 K, Wydział krajowy mniema, że miasto Kraków będzie mogło spłacać pożyczkę emisyjną bez pomocy kraju.

Wydział krajowy wnosi zatem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony % projekt ustawy i rezolucję treści następującej :

Rezolucya.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wyjednał dla obligacyj pożyczki gminy król. stołecznego miasta Krakowa w wysokości 23,600.000 koron, przyznanie charakteru pupilarnego bezpieczeństwa.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy;
St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński, w. r.
Członek Wydziału krajowego.

U s t a w a

z dnia . . . . w przedmiocie zezwolenia gminie król. sto-
łecznego miasta Krakowa na zaciągnięcie za poręką kraju Kró-
lestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem
pożyczki w sumie 23,600.000 koron.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Krolestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje :

Art. I.

Upoważnia się gminę król. stołecznego miasta Krakowa do zaciągnięcia w drodze emisji 4% obligacyi komunalnych, pożyczki do wysokości 23,600.000 koron, spłacalnej najpóźniej w ciągu lat 60, a to na cele wymienione szczegółowo w art. II. tej ustawy z zachowaniem przepisów zawartych w artykule III. i IV. tejże ustawy.

Art. II.

Z funduszu uzyskać się mającego w sposób ustanowiony w Art. I. mają być pokryte następujące wydatki :

1. na zakupno i urządzenie gruntów pofortyfikacyjnych, tudzież na kupno innych gruntów, wreszcie na osuszenie błoni miejskich 2,350.000 koron ;

2. na zakupno młynów królewskich i młynówki Rudawy oraz na uregulowanie Rudawy 300.000 koron ;

3. na rozszerzenie gazowni miejskiej i zupełną spłatę reszty na zakupno tejże gazowni zaciągniętej w r. 1886 pożyczki w austryackiem Towarzystwie kredytowem ziemskim 1,328.111 koron 54 h. ;

4. na rozszerzenie elektrowni miejskiej 1,900.000 koron ;

5. na budowę i urządzenie zakładu czyszczenia miasta i na rozszerzenie strażnicy pożarnej 1,000.000 koron ;

6. na budowę skrzydła gmachu Magistratu 100.000 koron ;

7. na budowę szpitala epidemicznego, zakładu desinfekcyjnego i aresztów miejskich 400.000 koron;
8. na budowę domów robotniczych 250.000 koron;
9. na bruki i uporządkowanie ulic 700.000 koron;
10. na uzupełnienie sieci kanałów miejskich 500.000 koron;
11. na zupełną spłatę pożyczek miejskich, a to :
  - a) na spłatę reszty pożyczki zaciągniętej w r. 1892 w czeskiej Kasie oszczędności w Pradze na inwestycje miejskie 2,711.818 K 68 h.;
  - b) na spłatę reszty pożyczki zaciągniętej w r. 1900 w Banku krajowym na budowę wodociągu miejskiego 3,395.366 K 76 h.;
  - c) na spłatę reszty pożyczki zaciągniętej w r. 1903 w Kasie oszczędności miasta Krakowa na kupno realności L. 155 Dz. III. 173.138 K 96 h.;
  - d) na spłatę reszty pożyczki zaciągniętej w r. 1904 w Kasie oszczędności miasta Krakowa na kupno realności L. 147 i 157 Dz. I. 177.780 K 28 h.;
  - e) na spłatę ciężącej na realności L. 147 i 157 Dz. I. reszty pożyczki hipotecznej Banku krajowego we Lwowie 134.608 K 18 h.;
  - f) na spłatę reszty pożyczek zaciągniętych w r. 1904 na inwestycje miejskie i konwersję długów miasta w sumie łącznej 8,100.000 koron w centralnym Banku czeskich kas oszczędności w Pradze i w Kasie oszczędności miasta Krakowa 6,926.760 K 01 h.;
12. na pokrycie dalszych z przeprowadzeniem inwestycji miejskich i zrealizowaniem pożyczki połączonych wkładów i wydatków 1,252.415 K 59 h.

Art. III.

Wykonanie wymienionych w Art. II. inwestycji i operacji, jakoteż emisja potrzebnych na cele rzeczzone kwot pożyczkowych, nastąpić ma stopniowo i na podstawie specjalnej dla każdej sprawy uchwały Rady miejskiej, zatwierdzonej przez Wydział krajowy.

W sprawach tych uchwała Rady miejskiej, aby miała ważność, musi być powzięta w komplecie wymaganym podług §. 67. statutu miasta Krakowa z dnia 6. października 1901 Nr. 108. dz. i rozp. kraj., i to po wysłuchaniu wniosków odpowiednich sekcji i po rozpoznaniu szczegółowych projektów, planów i kosztorysów.

Sposób użycia każdej częściowej pożyczki ma być wykazywany Wydziałowi krajowemu.

Art. IV.

Jeżeliby wskutek uchwały Rady miejskiej lub z powodu odmówienia przez Wydział krajowy zatwierdzenia dotyczących uchwał Rady miejskiej, wykonanie którejkolwiek z wymienionych w Art. II. inwestycji, tudzież konwersją którejkolwiek z wymienionych pod 3., tudzież pod 11. lit. a) do f) pożyczek nie przyszyły do skutku, należy potrącić przeznaczoną na to kwotę z ogólnej sumy pożyczki.

Art. V.

Za pożyczkę niniejszą w sumie 23,600.000 K poręcza kraj Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Art. VI.

Raty amortyzacyjne od tej pożyczki obowiązana jest Rada król. stołecznego miasta Krakowa przez cały czas okresu umorzenia wstawiać do budżetu i obowiązana jest przy uchwaleniu budżetu uchwalić stosowne środki pokrycia niedoboru budżetowego. Gdyby Rada miejska tego obowiązku nie dopełniła, Wydział krajowy wstawi raty amortyzacyjne od niniejszej pożyczki w budżet gminy miasta Krakowa i nałoży stosowne dodatki gminne do podatków na pokrycie pożyczkowych rat amortyzacyjnych, względnie na pokrycie niedoboru budżetowego.

Budżet przez Radę miejską uchwalony (§. 60. ustęp 20. i statutu miasta Krakowa w brzmieniu ustawy z 12. kwietnia 1905 Nr. 70 dz. ust i rozp. kraj) przedłoży Magistrat król. stoł. miasta Krakowa Wydziałowi krajowemu corocznie najpóźniej 15. grudnia.

Zamknięcie rachunków z ubiegłego roku, przez Radę miejską sprawdzone i przyjęte, przedłoży Magistrat Wydziałowi krajowemu corocznie najpóźniej 1. września.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.
